

Ing. Martin Kolník VELES

www.kolnik.sk

telefón: 0908 166 522

hodnotenie drevín, arboristika

e-mail: kolnik.veles@gmail.com

DENDROLOGICKÉ POSÚDENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU STROMOV s dôrazom na prevádzkovú bezpečnosť stromov Vybraté stromy v Mestskom parku, Banská Bystrica

Dátum spracovania: október / november 2025

spracovatelia: Ing. Martin Kolník

terén: Ing. Ing. arch. Lenka Gulačová,
Ing. Romana Černochová Dis,
Ing. Martin Kolník.

Odborná doplnková kontrola: -- Tomografia - UEL, SAV Nitra

-- odborná konzultácia - Ing. Dušan Daniš, PhD., Ing. Juraj Modranský, PhD.

Ing. Martin Kolník zapísaný v zozname odborne spôsobilých osôb pre vyhotovenie dokumentácie ochrany prírody pre vybrané druhy dokumentácie ochrany prírody a krajiny podľa § 55 ods. 2 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny pod číslom F-77/2009.

Certifikovaný arborista ETW (european tree worker) číslo ID 005431

1.ÚČEL

Účelom dokumentu je odborné arboristické zhodnotenie zdravotného stavu vybratých stromov z pohľadu prevádzkovej bezpečnosti na záujmovom území, a návrh opatrení - orezov resp. výrubov na týchto stromoch. Stromy sa nachádzajú na v Mestskom parku v Banskej Bystrici.

2. METODIKA HODNOTENIA A SPRACOVANIE

- Zhotoviteľ pri terénnych prieskumoch mal k dispozícii pôvodnú inventarizáciu so situáciou v tlačenej forme. V podkladových mapách, boli zakreslené hodnotené stromy.

Pre krátkosť času sa dendroparametre jednotlivých stromov, nehodnotili, boli prebraté z minulej inventarizácie. Taktiež bolo prebraté číslovanie a druh dreviny:

Hodnotené a kontrolované atribúty boli:

stupeň poškodenia: udáva kondičný stav dreviny z hľadiska pôsobenia negatívnych činiteľov (antropogénny tlak, vplyv patogénnych organizmov). stupnica je zvolená takto:

- 1 – zdravý alebo ojedinelý výskyt pôvodcov ochorenia alebo drobné mechanické poškodenie
- 2 – výskyt húb a škodcov, dutiny malých rozmerov, čiastočné presychanie koruny, poškodenie dreviny alebo zníženie fyziologickej hodnoty v rozsahu 10-25%, stabilita nie je narušená (slabé poškodenie)
- 3 – koruna presychá, na kmeni sú väčšie dutiny prípadne vážnejšie mechanické poškodenie, alebo iným spôsobom znížená fyziologická hodnota v rozpätí 26-60% (stredné poškodenie)
- 4 - koruna je výrazne preschnutá, na kmeni prípadne na hlavných kostrových konároch sú veľké dutiny, plodnice húb, znížená je stabilita stromov, silné mechanické poškodenie, zníženie fyziologickej hodnoty nad 60%, (ťažké poškodenie)
- 5 – stromy usychajúce alebo suché, fatálny výskyt húb a škodcov, výrazne narušená stabilita stromu, strom v havarijnom stave.

spôsob poškodenia: Na stromoch sa hodnotili primárne defekty súvisiace s prevádzkovou bezpečnosťou. Posudzovaným faktorom bola aj fyziologická reakcia dreviny na poškodenie, napr. hojenie rán, tvorba výmladkov, teda prejavy signalizujúce ďalšiu perspektívu dreviny.

Pre hodnotenie drevín bola vytvorená metodika, ktorá priradzuje jednotlivým činiteľom určitý číselný kód (1.1; 2.1;2.2...):

1. Prevádzková bezpečnosť a statika

- 10. suché tenšie konáre v korune
- 11. suché hrubšie konáre v korune
- 12. suchý vrcholec
- 13 zlomené konáre v korune
- 14 tlakové vetvenie
- 15 trhliny na zemi
- 16 dutina na kmeni
- 17 dutina v mieste rozkonárenia
- 18. dutina na konári

2. Poškodenia

- 21 pozdĺžna trhlina
- 22 neodborný /nekvalitný orez v minulosti
- 23 dekapitácia
- 24 korene poškodené výkopom
- 25 povrchové korene mechanicky poškodené
- 26 zhutnený koreňový priestor
- 27 prisýpaný koreňový priestor
- 28 výživový tieň
- 29 spála kôry / odlupujúca sa kôra
- 210 poškodenie bleskom
- 211 mechanické poškodenia na kmeni alebo báze

3. Škodcovia

- 31 živočíšny škodcovia podkôrny alebo drevokazný
- 32 živočíšny škodcovia cicavý / listový pozer

33 cudzopasné rastliny – imelo/imelovec

34. brečtan

4. Huby

41 na koreňoch

42 na báze

43 na kmeni

44 na konároch

45. mokrá hniloba

5. Habitúálne defekty súvisiace s prevádzkovou bezpečnosťou

51 vysoké ťažisko/ vysoko vyvetvený kmeň

52 asymetrická koruna

53 silný náklon kmeňa

54 deformácie kmeňa

55 zle založená koruna / deformácie konárov

56 sekundárna koruna

57. výmladky

59. nádor na kmeni väčší ako 1/3 kmeňa

510. exponované časti konárov do periferie

6. Životaschopnosť a rast

61 preriedla koruna

62 listy žltnú /presychá koruna

63 strom nemá dobré podmienky pre rast

64 strom rastie tesne vedľa hrobu/chodníka/plotu

65 strom rastie tesne vedľa múra/budovy

návrh opatrenia:

Pre hodnotenie drevín z hľadiska spôsobu ošetrovania, bola vytvorená metodika podľa nových arboristických štandardov – rez drevín. Samotné ošetrovanie, odporúčam aby vykonávala osoba spôsobilá na ošetrovanie drevín, tj. aby vlastnila certifikát o spôsobilosti – ETW (European tree worker), ČCAstromolezec – český certifikovaný arborista úroveň stromolezec, alebo ISA certified Arborist...

Význam skratky: (číslo pri skratke – priorita zásahu v prípade dvoch rôznych priorít zásahov)

ZR – zdravotný rez

BR – bezpečnostný rez

SR – stabilizačná redukcia koruny

RR – redukčný rez – obvodová redukcia koruny

LR – lokálna redukcia od prekážky

PV – úprava podchodnej/podjazdnej výšky

OB – odstrániť brečtan

SK – úprava sekundárnej koruny podľa štandardu rez stromov

VM – odstránenie výmladkov

KS – kontrola stromu –v letných mesiacoch

LK – lezecká kontrola koruny stromu s dôrazom na zistenia zo zeme

PK – prístrojová kontrola stromu, ak nie je napísané inak (napr. TS – ťahové skúšky) myslí sa akustický tomograf

FPK – fytopatologická kontrola - determinácia hubového patogénu na strome

DV – inštalácia korunového istenia – dynamické viazanie

KDV – kontrola dynamickej väzby

VDV – výmena dynamickej väzby

--rôzne čísla pri viacerých typoch ošetrovania na jednom strome, znamenajú rôznu prioritu zásahu

-- lomítko medzi typmi zásahu pri jednom strome znamená alebo.

--- znak => znamená následne. Po zrealizovanom prvom opatrení nasleduje druhé, alebo modifikácia na základe výsledkov z prvého opatrenia

Priorita zásahu:

- 0 – bez zásahu
- 1! – urgentný zásah – pri výrube havarijný stav
- 1 – aktuálny zásah – zásah v tomto roku
- 2 – zásah do 2 rokov
- 3 – zásah do 3 rokov

Perspektíva Nakoľko stromy sú živé jedince, môžu byť kedykoľvek mechanicky poškodené alebo napadnuté patogénom, tak perspektíva je len orientačný údaj, a je potrebné tento údaj aktualizovať minimálne každých 5 rokov. Stupnica pre perspektívu je zvolená takto:

- 0 – okamžitý výrub
- ? – ponechanie na stanovišti podmienené výsledkami ďalšej kontroly /prístrojovej kontroly
- N – neperspektívny strom, odhadom do päť rokov výrub, prípadne na dožitie
- K – krátkodobá perspektíva - do 10-15 rokov
- S – strednodobá perspektíva 15-30 rokov
- D – dlhodobá perspektívny jedinec

Zdravotný výrub

v- nutný výrub zo zdravotného hľadiska

Kolízia / Kompozičný výrub

Kol. – strom v kolízii so stavbou – revitalizáciou

KV - Jedince predbežne určené na výrub z kompozičného hľadiska

2.etapa – jedince určené na výrub v ďalšej etape výrubov

KV? – Jedince pri ktorých je výrub z kompozičného hľadiska na ďalšom zvážení

Sprievodné organizmy

Odhadom vytýpované jedince potenciálne zaujímavé pre sprievodné organizmy.

O – ornitologický prieskum

Ch – chiropterologický prieskum

E – entomologický prieskum

pozn. je možné, že jedincov s prítomnosťou sprievodných organizmov môže byť medzi riešenými stromami viac. Potrebný špecializovaný prieskum odborníkmi v tejto oblasti.

Poznámka: Hodnotenie stromov je spracované iba vizuálne zo zeme, a odborným posúdením stavu dreviny. Vizuálnym posúdením nie je možné odhaliť skryté defekty, a tak isto nie je možné odhaliť poškodenia a defekty na koreňoch bez viditeľných príznakov na povrchu pôdy (plodnice húb, trhliny na pôde...). Hodnotenie vychádza z aktuálneho stavu stromov v čase obhliadky a zahŕňa všetky nadobudnuté poznatky hodnotiteľa v danom čase. Hodnotenie a návrh zásahov vychádza primárne zo zdravotného stavu, perspektívy a prevádzkovej bezpečnosti stromu a je spracované bez ohľadu na budúce využívanie záujmovej plochy.

3. VÝSLEDKY A HODNOTENIE

Počet hodnotených drevín je 415 kusov stromov pôvodne určených na výrub. Terénny prieskum prebehol v dňoch 27 a 28. októbra.

Už neexistujúce stromy boli z tabuľky odstránené. Stromy ktoré boli v teréne nesprávne označené na výrub a nefigurovali v tabuľke, niesú zahrnuté do tohto dokumentu. Je nutné následne nanovo a nezameniteľne preznačiť stromy určené na výrub z dôvodu zdravotného stavu na základe tohto dokumentu, tak aby nedošlo k zámene stromov.

Riešené stromy boli rozdelené do piatich skupín. Stromy na urgentný výrub, výrub z dôvodu zlého zdravotného stavu, ostávajúce stromy, stromy potenciálne kolízne so stavebnou činnosťou, a stromy potenciálne určené na výrub z kompozičných dôvodov. Poslednými tromi skupinami sa v tomto dokumente detailnejšie nezaobrám. Konkrétne kolízne stromy a stromy potrebné odstrániť z kompozičného dôvodu budú prehodnocované skupinou odborníkov, na to určenou.

Komplexné zhodnotenie riešených stromov:

Smrek – oproti kontrole stromov v roku 2021 je viditeľne zhoršený stav smrekov – napadnutie podkôrnym hmyzom, stromy začínajú presychať.

Tsugy kanadské – oproti kontrole stromov v roku 2021, kedy boli tsugy vo veľmi dobrom stave, je tu výrazný posun ku horšiemu. Tsugy začínajú v parku významnejšie schnúť. Nakoľko

neviem o patogéne na tsugách, ktorý by toto spôsoboval, prikláňam sa skôr ku abiotickým činiteľom – zmena režimu podzemnej vody, prípadne zmena mikroklimatických podmienok stanovišťa.

Jasene – zaznamenaná prítomnosť čiašičky jaseňovej (*Hymenoscyphus fraxineus*, staršie- *Chalara fraxinea*) Tracheomykózná huba spôsobujúca odumieranie jednoročných letorastov, terminálnych výhonov a tenších konárov. U starších stromov dochádza k zasychaniu korunových konárov, ale stromy sa snažia regenerovať.

Rastové defekty – výrazné preštíhlenie stromov rastúcich v alejách. V prípade obnovy alejí, nutnosť upraviť spon – zväčšiť, aby nedochádzalo ku opakovanému defektu pri nových výsadbách.

Deformácie resp. dvíhanie chodníkov koreňmi stromov – niektoré stromy v alejách v blízkosti chodníkov, deformujú povrch chodníkov svojimi koreňmi. V prípade perspektívneho stromu, ktorý nie je zahrnutý medzi výrubu kolíznych stromov z hľadiska kolízie so stavbou alebo z hľadiska kompozície, odporúčam prispôbiť technologický postup rekonštrukcie chodníka na zachovanie stromu a ochranu jestvujúcich koreňov – vzdušný rýľ / lokálne zdvihnutie nivelety chodníka a pod.

Determinované hubové patogény nájdené na stromoch –

- uhliarik pálený: (*Kretzschmaria deusta*) biela mäkká hniloba, napáda primárne korene a koreňové nábehy, plodnice často skryté ťažko nájditelné, v škárach kôry a medzi zemou a bázou kmeňa. Extrémne znižuje pevnosť stromu, koruny často bez vonkajších príznakov.

- hnojník: (*Coprinus sp.*) saprofyt – tj. rozkladá i by mŕtve drevo, preto pokiaľ je v tesnej blízkosti kmeňa, je to indikácia mŕtveho dreva v koreňoch. Pokiaľ je to vo väčšom množstve, môžu byť korene výrazne poškodené.

- sírovec obyčajný: (*Laetiporus sulphureus*) jeden z najpodstatnejších pôvodcov hnedej hniloby, ranový parazit. Vstup do dreva cez rany.

- práchnovec kopytovitý: (*Fomes fomentarius*) rozklad dreva bielou hnilobou, ranový parazit. Napadnuté konáre sa môžu odlomiť aj za bezvetria. Pri pagaštanoch je to rýchlo šíriaca sa hniloba.

Ostatné hubové patogény neboli determinované.

Doplňkové kontroly:

10ks stromov z môjho vizuálneho hodnotenia najpotrebnejších pre kontrolu tomografom, som dal skontrolovať prístrojom – akustickým tomografom. Z týchto 10ks, tomograf odhalil 3 kusy na urgentný výrub z dôvodu nevyhovujúcej prevádzkovej bezpečnosti. (viď príloha dokumentu).

Ďalej som vyčlenil 36ks stromov pri ktorých som využil konzultačnú pomoc a pohľad ďalších odborníkov. Z širšej odbornej pracovnej skupiny som oslovil Ing. Dušana Daniša a Ing. Juraja Modranského. Na základe ich kontroly a hodnotenia je výstup takýto:

(cit.)

Banská Bystrica – mestský park – obhliadka 9.11.2025

Ing. Dušan Daniš, PhD. Ing. Juraj Modranský, PhD.

Kontrolované stromy:

7 jaseň po polome, problematické vetvenie a rozloženie biomasy v hornej časti koruny, stredne zhoršená stabilita, slabá odozva na rez a zlomy, znížená vitalita, **výrub** aj z dôvodu okolitých výrubov a uvoľnenia priestoru pre náhradnú výsadbu

39 napriek poškodeniu **strednodobá perspektíva**, dynamická väzba, orez suchých, pre konečné rozhodnutie **ponechania** tomografické šetrenie, perspektíva 10 rokov

59 jaseň –problematické ťažisko, malá perspektíva po redukcii, pri rekonštrukcii chodníka môže dôjsť k ďalšiemu oslabeniu stability poškodením koreňov, pomerne rizikový – **výrub** všeobecne (pri jaseňoch) platí, že na imisiu dusíka reagujú silným rastom pletív a ich nevyzrievaniu, dochádza k častým polomom a rozpadom korún – veľké prírastky a zvýšenej náchylnosti na biotické aj abiotické poškodenia,

60 vysoké percento preschnutia, výraznejší rez vedie k torzu, riziko kostrových polomov pri vetre, **výrub**

65 **ponechanie**, redukcia sekundárnej koruny a preschnutých konárov, tomografické šetrenie na potvrdenie (zrejme ale zbytočný), perspektíva 15 rokov

80 zosadenie koruny v hornej rássoche, **ponechanie** na obdobie 10-15 rokov

- 133 **ponechanie**, zosadenie koruny, najmä o suché konáre, zo zdravotného hľadiska výrub nie je nutný, perspektíva 15 rokov
- 135 **ponechanie**, odstrániť suché kostrové konáre, čiastočná obvodová redukcia, perspektíva 15 rokov
- 136 výrazné dutiny, nízka vitalita, vychýlené znížené ťažisko, pokročilá senescencia, odumierajúci, **výrub**
- 138 bezpečnostný rez, pre **ponechanie** tomografické šetrenie, perspektíva 15 rokov
- 254 bezprostredné riziko zlyhania sekundárnej koruny na východnej strane, redukcia nie je zmysluplná – riešenie je odstránenie celého konára s rizikovou sekundárnou korunou, rozumieme aj návrhu na výrub, ale osobne preferujeme **ponechanie**, perspektíva 10 rokov
- 281 výrazné napadnutie podkôrnym hmyzom, očakávame postupný úhyn, **ponechanie** do vyschnutia jedinca a následný výrub, perspektíva do vyschnutia
- 326 poškodená báza kmeňa, tomografické šetrenie vo výške kmeňa 3 m, inak v poriadku, **ponechanie**, perspektíva 15 rokov
- 352 bezpečnostný rez, redukcia sekundárnych korún v 2 etapách, súhlasíme s tomografickým šetrením, **ponechanie**, perspektíva 15 rokov
- 353 dynamická väzba v hornej ¼ koruny, bezpečnostný rez, terminál nad chodníkom zrejme sekundárny, odporúčame výškovú redukciu 1 kmeňa, **ponechanie**, perspektíva 10 rokov
- 378 ťahová skúška, vychýlené ťažisko do zóny s nižším rizikom (mimo chodníkov), **ponechanie**, perspektíva 15 rokov
- 385 adekvátne obvodová redukcia, zdravotný rez, **ponechanie**, perspektíva 15 rokov
- 386 znížená vitalita, dynamické väzby, **ponechanie** na dožitie, perspektíva 10 rokov
- 391 čiastočná redukcia sekundárnej koruny, dynamické väzby, **ponechanie**, perspektíva 15 rokov
- 402 obvodová redukcia, **ponechanie**, perspektíva 15 rokov
- 408 potrebná investícia do skúmania a početných vyšetrení v korune a zlomy konárov, ktoré považujeme za precedентné nás vedú k záveru **výrub**, strom považujeme za rizikový berúc do úvahy druh a spôsob poškodenia
- 411 bezpečnostný rez, biotop, čiastočná redukcia koruny a konárov s dutinami, **ponechanie**, perspektíva 10 rokov
- 431 narušená biomechanická stabilita, prihliadnuc na druh – jaseň, odporúčame **výrub**
- 432 postupne hynúci, výrazná redukcia, **ponechanie** s perspektívou 10 rokov
- 433 postupne hynúci, výrazná redukcia, **ponechanie** s perspektívou 10 rokov
- 434 **výrub**
- 437 redukcia koruny, odporúčame tomografické šetrenie
- 440 obvodová redukcia, redukcia sekundárnej koruny, odporúčame tomografické šetrenie koreňovej zóny vzhľadom k skúsenostiam s koreňovými hnilobami pagašťanov
- 441 zdravotný a bezpečnostný rez, dynamická väzba, výšková redukcia, po ošetrení perspektíva 10 rokov, **ponechanie**
- 445 výrazné preschnutie, po adekvátnej redukcii koruny by zostalo nevzhľadné torzo, **výrub**
- 462 hynúci jedinec s minimálnou vitalitou, **výrub**
- 475 výrazná výšková redukcia, cca o ¼, čiastočná redukcia obrastu sekundárnych korún, pri opakovaných redukciami perspektíva 15 rokov, **ponechanie**
- 512 bezpečnostný rez, odporúčame tomografické šetrenie, **ponechanie**, perspektíva 15 rokov
- 528 1 kmeň mŕtvy – odstránenie, nepriaznivá kombinácia znakov, vysoké nasadenie koruny, poškodenie bázy pri redukcii mŕtveho kmeňa, narušené ťažisko, presychanie koruny, **výrub**

626 dynamické väzby, odporúčame tomografické šetrenie, biotop, **ponechanie**, perspektíva 10 rokov

651 dynamické väzby, čiastočná redukcia vo vrchnej časti koruny, **ponechanie**, perspektíva 15 rokov

Perspektíva 10 rokov znamená výrub v 2. etape, perspektíva 15 rokov znamená výrub v 3. etape. Odporúčame etapizáciu výmeny stromov v troch etapách: (1) najbližšie obdobie; (2) 10 rokov, (3) 15 rokov. V horizonte 30-40 rokov sa novovysadené stromy v týchto etapách veľkosťou a habitom dorovnajú a aleje budú plniť očakávaný výraz jednovekých porastov.

Upozorňujeme aj na to, že odstránením väčšej časti parkového porastu dôjde k zmenám mikroklimatických podmienok, čo môže spôsobiť horšiu udatelnosť novovysadených jedincov. Do úvahy berieme aj fakt, že náhradné výsadby sú v druhovom spektre podobné súčasnému druhovému spektru, čo treba zohľadniť pri starostlivosti o novovysadené jedince s akcentom na ich výživu, keďže pôda je v súčasnosti vzhľadom k jednotlivým taxómom jednosmerne vyčerpaná.

Na začiatku hodnotenia sme si určili kompetencie. Hodnotenie sme vykonali s akcentom na biologickú, fyziologickú a dendrologickú kompetenciu posudzovania, s nižšou citlivosťou na kompozičný a architektonický prístup.

Výsledky tohto výstupu akceptujem, a zapracovávam výsledky do celkového hodnotenia. Z ich výstupu ďalej vyplýva potreba nového tomografického merania na 9ks stromov. Stromy ktoré vyhodnotili ako potenciálne nebezpečné, je potrebné skontrolovať pomocou prístrojovej metódy akustickým tomografom. Na základe informácií z výsledkov prístrojových testov je potrebné postupovať pri daných stromoch.

Počas hodnotenia zdravotného stavu vybraných stromov v Mestskom parku, som požiadal objednávateľa mesto Banská Bystrica aby oslovilo odborníkov z katedry integrovanej ochrany lesa a krajiny TUZVO, na zistenie zdravotného stavu 55ks smrekov, ktoré sú napadnuté podkôrnym hmyzom, a vplyvu tohto hmyzu na životnosť daných jedincov. Presná determinácia druhov podkôrneho hmyzu na týchto smrekoch hodnotiteľom neprebehla.

Spôsoby poškodenia ktoré sú relevantné z hľadiska prevádzkovej bezpečnosti a zdravotného stavu, a návrh opatrení pre jednotlivé stromy je vypísaný v tabuľke. Konkrétne zásahy – výruby ale aj orezy, sú vypísané v tabuľke.

Certifikovaný arborista pri realizácii navrhovaných zásahov, môže konkrétne navrhované zásahy modifikovať na základe lezeckej kontroly priamo v korune konkrétneho stromu.

Perspektívne stromy odporúčam zachovať. Je dôležité aby sa eliminoval akýkoľvek zásah v koreňovom priestore týchto stromov. Odporúčam aby akékoľvek ošetrovanie na týchto stromoch robil len certifikovaný arborista.

Pred začiatkom stavebnej činnosti už v prípravnej fáze – resp. projektovania realizačného projektu, je nutné vyhotoviť plán technologických postupov pri dotknutých ostávajúcich stromoch, a plán ochrany stromov pri stavebnej činnosti. V prípade stavebnej činnosti v blízkosti ostávajúcich (primárne perspektívnych) stromov ktoré budú dotknuté stavebnou činnosťou, je nutné prispôbiť technologický postup prác – bezvýkopové technológie, resp. ručné rozrušenie asfaltových povrchov a následné líniové sondy pri stromoch pomocou vzdušného rýľa – na elimináciu poškodení koreňov ostávajúcich stromov.

4. NÁVRH NA ZÁSAHY

Návrh na výruby:

Na výrub z hľadiska nevyhovujúceho zdravotného stavu, nevyhovujúcej prevádzkovej bezpečnosti a z hľadiska neperspektívneho stavu je určených spolu 98ks stromov. A to:

Urgentný výrub z hľadiska nevyhovujúcej prevádzkovej bezpečnosti – havarijný stav:	34 ks
Výrub z hľadiska nevyhovujúceho zdravotného stavu a prevádzkovej bezpečnosti:	42 ks
výrub zo zdravotného hľadiska neperspektívny stav	22 ks

Stromy v havarijnom stave nespádajú do povoloňovacieho procesu, a je potrebné ich odstránenie v čo najkratšej dobe. Po výrube je však potrebné spolu s fotodokumentáciou poslať oznámenie príslušnému orgánu o výrube tohto stromu.

Pri odstraňovaní drevín, hodnotu, za ktorú je potrebné realizovať náhradnú výsadbu, alebo finančnú náhradu, určí pracovník na kompetentnom úrade, ktorý má na starosti ochranu zelene. Maximálne však do výšky spoločenskej hodnoty odstraňovaných drevín. Napriek tomu, že zákon to jednoznačne nekonkretizuje, odporúčam viac investovať do ošetrovania zostávajúcich drevín, a náhradnú výsadbu vysádzať len v primeranom množstve. Zahusťujúca náhradná výsadba a následná neúdržba, alebo neodborná údržba sa podpisuje na zlom zdravotnom stave stromov.

Ďalšie potenciálne výruby ktoré nespádajú do kompetencií tohto dokumentu sú z hľadiska kolízie so stavbou pripravovanej revitalizácie parku, a kompozície resp. revitalizácie alejí.

Potenciálne výruby z hľadiska kolízie so stavbou: 60ks

Potenciálne výruby z kompozičného hľadiska: 116ks

Potenciálne výruby z kompozičného hľadiska v 2. etape: 54ks

Konkrétne výruby z hľadiska kolízie so stavbou a kompozície budú predmetom riešenia skupiny zloženej minimálne z navrhovateľov riešenia, pamiatkového úradu, a zástupcov mesta.

Iné odporúčané zásahy:

Odborná kontrola vybratých 55 ks smrekov na vplyv podkôrneho hmyzu na vitalitu a ďalšiu životnosť daných stromov. Odporúčam sa riadiť výsledkom kontroly odborníkov z TUZVO.

Prístrojové kontroly:

Kontrola tomografom –je potrebné vykonať ešte tomografické šetrenie na 9ks stromov (č. 39; 65; 138; 326; 352; 437; 440; 512; a 626). Je potrebné sa riadiť výsledkami prístrojového merania.

Fytopatologická kontrola – odporúčam fytopatologickú kontrolu na jednom strome č.10, na determináciu presného druhu patogénu a orientačného rozsahu poškodenia, s nasledovnými opatreniami podľa výsledkov fytopatológie.

Ťahové skúšky - odporúčam prístrojové meranie pomocou ťahových skúšok na strome č. 378. Je potrebné sa riadiť výsledkami prístrojového merania a návrhom opatrení ktoré vyplývú z výsledkov merania na strome.

Kontrola stromov z hľadiska prítomnosti sprievodných organizmov (viď tabuľka):

Entomológom – minimálne 16ks

Chiropterológom – minimálne 4ks

Ornitológom – minimálne 6ks

Orezy a iné ošetrovania: na aktuálne ošetrovanie odporúčam 132ks stromov, z toho 8ks je potrebné orezať urgentne. Najčastejšie ide o bezpečnostný rez a redukcie rôzneho typu – obvodové a stabilizačné lokálne redukcie, a taktiež inštaláciu dynamických korunových istení.

Zároveň je nutné realizovať výmenu niektorých nainštalovaných dynamických korunových istení, z dôvodu technologicky nesprávnej inštalácie.

Aktualizácia hodnotenia drevín:

Aktualizácia odborného zhodnotenia stavu stromov v parku z hľadiska stability, zdravotného stavu a prevádzkovej bezpečnosti s návrhom opatrení, odporúčam realizovať po prvej etape výrubov, a odporúčam zároveň zhodnotiť všetky ostávajúce stromy v parku.

5. VŠEOBECNÁ OCHRANA A ÚDRŽBA DREVÍN

Ochrana stromov pri stavebnej činnosti: V prípade stavebnej činnosti na ploche v blízkosti stromov, je nutné riadiť sa arboristickým štandardom – Ochrana drevín pri stavebnej činnosti. (Štandard je voľne stiahnuteľný z priloženého odkazu). Je dôležité aby sa dodržiavanie tohto štandardu dalo ako podmienka jak projektantom, tak aj realizátorom prác. Pred začiatkom stavebnej činnosti, už vo fáze projektovania, je potrebné aby bol zároveň vyhotovený projekt ochrany stromov pri stavebnej činnosti. V ideálnom prípade aj stanoviť pri stavebných prácach certifikovaného arboristu ako odborný dozor.

Počas stavebných prác musí byť dodržané ochranné pásmo stromov v blízkosti stavebnej činnosti.

Ošetrovanie drevín: Prípadné ošetrovanie drevín je potrebné zveriť certifikovanému arboristovi (ETW -European tree worker, ISA certified Arborist. alebo ČCA – český certifikovaný arborista úroveň stromolezec), alebo odbornej arboristickej firme pracujúcej minimálne podľa normy STN 83 7010 Ošetrovanie, udržiavanie a ochrana stromovej vegetácie, a arboristického štandardu rez stromov, ktorá má aspoň jedného certifikovaného arboristu. Je to preto, aby sa predišlo neodborným zásahom poškodzujúcim dreviny. Štandardne sa rany po orezoch nezatierajú!

Korunové istenia: Prípadnú inštaláciu ale aj kontrolu a reínštaláciu korunového istenia - dynamickej väzby / statickej väzby v korune stromu je nutné aby realizoval certifikovaný arborista, so skúsenosťami s inštaláciou a reínštaláciou korunových istení. Tiež je potrebné aby dynamicčná väzba bola inštalovaná správne, podľa pokynov výrobcu, a statická väzba správne nadimenzovaná – každý komponent v správnej nosnosti. Statická väzba môže byť iba nedeštruktívna. Korunové istenie sa následne kontroluje vizuálne zo zeme raz za rok, lezecky za tri roky, najneskôr za 5 rokov. Výmena podľa pokynov výrobcu.

Výsadby: Prípadné výsadby, je potrebné premyslieť a prekonzultovať s krajinným architektom, a arboristom, s dohľadom KPÚ. V ideálnom prípade nechať si vypracovať projekt sadových úprav od krajinného architekta (Ktorý spolupracuje s arboristom). Výsadby je nutné realizovať v súlade s arboristickým štandardom č. 4 – výsadba stromov a krov (viď literatúra). Používanie netkaných geotextílií pri mulčovaní vysádzaných drevín, alebo rastlín všeobecne, je nanajvýš nevhodné! Netkané geotextílie degradujú pôdu. Používanie tzv. „zavlažovacích perforovaných hadíc, je prinajlepšom diskutabilné a často krát skôr kontraproduktívne. Skôr je vhodné dbať na veľkorysý závlahový misy alebo zavlažovacie lemy, individuálne v prípade potreby doplnené krátkodobou o zavlažovacie vaky.

Úprava podmienok pre rast drevín: Prípadné zásahy do stanovištných podmienok rastu drevín, úprava prekoreniteľného priestoru, vlastností pôdy, zavlažovanie atď. musia byť v súlade s Arboristickým štandardom č.7 Úprava podmienok pre rast drevín v urbanizovanom prostredí.

V Prešove 12. decembra 2025
Vypracoval: Ing. Martin Kolník

Literatúra

- STN 83 7010 Ochrana prírody, Ošetrovanie, udržiavanie a ochrana stromovej vegetácie, 2005
 - Arboristický štandard – rez stromov (DOI: <http://dx.doi.org/10.15414/2015.9788055213644>)
 - Arboristický štandard 2.– ochrana drevín pri stavebnej činnosti
(DOI: <https://doi.org/10.15414/2018.9788055218960>)
 - Arboristický štandard 4.– výsadba stromov a krov
(DOI: <https://doi.org/10.15414/2019.9788055221076>)
 - Arboristický štandard 7.– úprava podmienok pre rast drevín v urbanizovanom prostredí
(DOI: <https://doi.org/10.15414/2022.9788055225685>)
- arboristické štandardy sú voľne stiahnuteľné z priložených odkazov